

Keski-Suomi 2019

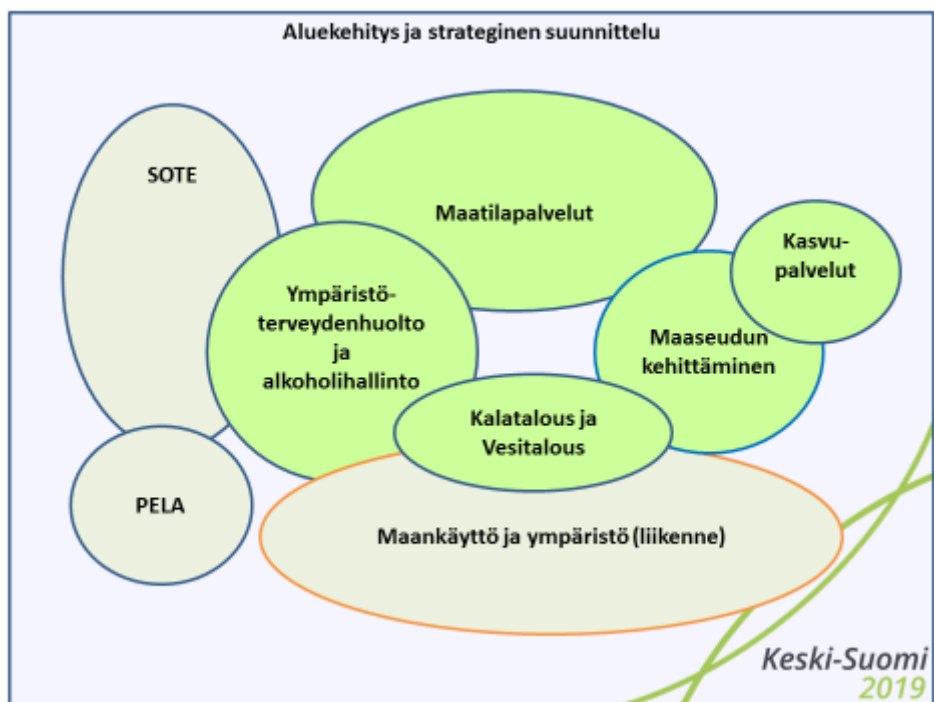
MAASEUTUASiantuntijatyöryhmä

Maaseutuasiantuntijatyöryhmän tehtäväkokonaisuus on laaja ja monimuotoinen, mikä vaikeuttaa yhden toimivan palvelukokonaisuuden muodostamista. Siksi asiantuntijatyöryhmän viisi alatyöryhmää (maaseudun kehittäminen, maatilapalvelut, lomitusta, kalatalous ja vesitalous sekä ympäristöterveydenhuolto) ovat valmistelleet omia palvelukokonaisuuksiaan. Ympäristöterveydenhuollon alatyöryhmässä on tarkasteltu palveluita myös erikseen eläinlääkintähuollon osalta, koska nämä tehtävät poikkeavat monessa kohtaa muun ympäristöterveydenhuollon tehtävistä.

Alatyöryhmien laatimia palvelukokonaisuuksia on käsitelty maaseutuasiantuntijatyöryhmän kokouksessa ja keskusteltu palvelukokonaisuuksien yhdyspintoista sekä maaseutuasiantuntijatyöryhmän sisällä että muihin asiantuntijatyöryhmiin nähden. Tässä keskustelussa on nostettu esiin myös uusien palvelukokonaisuuksien muodostaminen.

Yhdistettyjä palvelukokonaisuuksia voidaan muodostaa kokoamalla esimerkiksi 1) maatilayrityksen palvelut, 2) yrityksen palvelut, 3) alue/maaseudun kehittäjän palvelut, 4) kansalaisen/asukkaan palvelut. Esimerkkikonaisuuksiin sisältyviä tehtäviä on kuvattu tarkemmin maaseutuasiantuntijatyöryhmän 2. väliraportissa.

Palvelukokonaisuuksien yhdyspintoja voidaan kuvata myös alla olevalla kaaviolla (Palojen koot eivät kuvaa toiminnan volyyymiä tms. Kuva ei myöskään ole täydellinen, koska yhdyspintoja löytyy enemmänkin):

LOPPURAPORTTI 9.6.2017

Maakuntauudistuksen johtoryhmä on pyytänyt ehdotuksia maakuntapalveluista (1. maatilapalvelut, 2. rahoituspalvelut, 3. aluekehittämisen, maaseudun kehittämisen ja alueiden käytön kattava palvelukokonaisuus ja 4. maakuntien yhteistyönä järjestettävät palvelut) 9.6.2017 mennessä. Maatilapalvelujen kokoamisen vastuuhenkilöksi nimettiin Jari Halttunen Laukaan maaseutuhallinnosta. Halttusen työryhmän raporttiluonnos käsiteltiin maaseutuasiantuntijaryhmässä ja sovitettiin yhteen maaseutuasiantuntijatyöryhmän raportin kanssa.

Maatilapalvelut -kokonaisuuden tarkastelu Halttusen työryhmässä käsittää ELY-keskuksen tuki- ja valvontatehtävät sekä maatalojen investointirahoituksen tehtävät, YTA-alueiden maatilapalvelut sekä kunnalliset maatalojen lomituspalvelut. Tarkastelussa on lisäksi huomioitu eläinlääkintähuollon yhdyspinnat maatilapalvelukokonaisuuteen. Kokonaisuus on samantyyppinen kuin aiemmin mainittu maaseutuasiantuntijatyöryhmän 2. väliraportissa esiin nostettu maatalayrityksen palvelukokonaisuus.

Maaseutuasiantuntijatyöryhmässä käsiteltävänä olleet maaseudun kehittämistehtävät (hanke-rahoitus ja yritystuet) kytkeytyvät vahvasti erillisen työryhmän valmistelussa olleisiin rahoituspalveluihin. Rahoituspalveluihin on mahdollista lukea myös maatalainvestointien rahoitustehtävät vaikka ne asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna sopivat hyvin maatilapalvelut -kokonaisuuteen.

Maaseudun kehittämistä on tarkasteltu myös aluekehittämisen, maaseudun kehittämisen ja alueiden käytön kattavan palvelukokonaisuuden selvityksessä. Kalataloushallinnossa ja vesitalouspalveluissa on erityisen tärkeä rooli maakuntien yhteistyöllä. Kalatalouden toimiala ja henkilöasiakkaat ovat olleet tyytyväisiä kalataloushallinnon ylimaakunnallisiin palveluihin.

Keskeistä palvelukokonaisuuksissa ovat palvelulupaus, palveluiden järjestämisen ja tuottamisen kuvaus. Näistä on koottu tähän yhteyteen alatyöryhmien palvelukokonaisuuksien palvelulupaukset sekä kuvaukset palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Mahdollisten uusien tai yhdistettyjen palvelukokonaisuuksien osalta palvelulupaukset tulee muotoilla uudelleen. Lisäksi on tarkasteltu taloutta kustannusten muodostumisen ja mahdollisen talouden pelivaran löytymisen näkökulmista.

PALVELULUPAUS

Kukin alatyöryhmä on muotoillut oman palvelulupauksensa. Tässä raportissa esitetään tiivistetyt palvelulupaukset. Kukin alatyöryhmän 2. väliraportista löytyy palvelulupauksen yksilöidympi versio. Maatilapalvelut -alatyöryhmän ja lomitus -alatyöryhmän palvelulupaukset on yhdistetty, koska nämä palvelut esitetään koottavaksi samaan palvelukokonaisuuteen.

Maaseudun kehittämispalvelut:

Luomme kilpailukykyistä yhteisöllistä, turvallista ja vuorovaikutteista maaseutua tuemalla ja kehittämällä maaseudun yrityksiä, verkostoja ja osaajia.

LOPPURAPORTTI 9.6.2017

Panostamme rohkeasti uusiin avauksiin ja kokeiluihin. Tuotamme rahoittamillamme hankkeilla lisäarvoa, edistämme yritysten kasvua ja maaseudun elinvoimaisuutta mukaan lukien toimivan infran rakentamista. Toimintamme tuottaa maaseudun kehityksestä kasvua koko maakuntaan

Maatila- ja lomituspalvelut:

Takaamme maakunnan yrityksille ja asukkaille asiantuntevia ja laadukkaita maatilapalveluja sekä maatiloille kohdennettuja lomituspalveluja tasapuolisesti, edistäen ihmisten hyvinvointia ja yritysten elinvoimaisuutta. Palvelumme on luotettavaa, ammattitaitoista, ja se on helposti saavutettavissa.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut

a) Eläinlääkintähuollon palvelut:

Edistämme eläinten ja ihmisten terveyttä kokonaisvaltaisesti tuottamalla laadukasta palvelua, jolla takaamme elintarviketurvallisuuden, eläinlääkintähuollon sekä vastustamme eläintautien ja eläimistä ihmisiin siirtyvien tautien leviämistä. Tuotamme kattavat, tasapuoliset ja helposti saavutettavat palvelut koko maakunnan alueelle. Tuotamme lakisääteiset palvelut tarvittavassa laajuudessa myös virka-ajan ulkopuolella.

b) Elintarvike- ja terveydensuojelu- ja alkoholivalvonta

Tuotamme hyvää, ammattitaitoista, suunnitelmallista, tehokasta, laadukasta ja asiakkaiden tavoitettavissa olevaa palvelutoimintaa täyttäen lainsäädännön antamat vaatimukset. Asiakas saa yhteyden elintarvike-, terveydensuojeluvalvontaan ja alkoholihallintoon virka-aikana, epidemiatilanteessa myös virka-ajan ulkopuolella. Yhteydenoton perusteella arvioidaan palvelun tarve ja kiireellisyys, josta määräytyy asian käsittelyaika. Tavoitteena on ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia ympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa sekä ehkäistä yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittavaikutuksia.

Kalatalous- ja vesitalouspalvelut:

Turvaamme kalakantojen elinvoimaisuuden ja monimuotoisuuden sekä kestävä kalatalouden harjoittamisen edellytykset. Valvomme tehokkaasti yleistä kalatalousetua. Tuemme vesivarojen hoitoa ja kestävä hyödyntämistä sekä turvaamme pinta- ja pohjavesien hyvän tilan. Tuotamme niitä palveluita, joita asiakkaat tarvitsevat, tasapuolisesti, asiantuntevasti ja oikea-aikaisesti. Otamme erilaiset asiakkaat erilaisine tarpeineen huomioon.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN JA TUOTTAMINEN

Palvelujen tulee olla helposti saatavilla ja niiden tulee olla monipuolisia. Tarvitaan useita erilaisia palvelukanavia. Palveluja on pystyttävä tarjoamaan niillä välineillä, joita asiakkaiden on mahdollista käyttää.

LOPPURAPORTTI 9.6.2017

Sähköisten palvelukanavien käytön lisääntymiseen varaudutaan kaikissa palveluissa. Digitaaliset alustat määrittyvät tarpeen mukaan. Niiden toimivuuteen ja käyttäjälähtöisyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Käytettävyys edellyttää myös toimivia yhteyksiä. Vaihtoehtoisia palvelukanavia on pidettävä rinnalla siihen asti, kunnes asiakkaat pystyvät asioimaan sähköisesti. Sähköisten palvelukanavien kehitystyötä tehdään monien järjestelmien osalta valtakunnallisesti. Maakunnassa on varauduttava vaikuttamaan myös kansalliseen kehittämistyöhön. Sähköposti tulee edelleen olemaan käytössä. Myös sosiaalisen median käyttö lisääntyy, mikä tulee huomioida työtehtävissä ja resursoinnissa. Nopea viestintä ei ole välttämättä aina tasapuolista ja oikeaa. Viranomaisviestintä on erotettava yleisestä keskustelusta.

Henkilökohtaista palvelua tarvitaan jatkossakin ja siihen on syytä panostaa. Lähipalvelupisteitä sijoitetaan maakuntaan siten, että asiakkaiden kohtuulliset asiointimatkat ja synergiat muiden viranomaisten, neuvonnan ja tuottajajärjestön palveluihin sekä asiakkaiden asiointiliikenne esim. kauppoihin ja muihin palveluihin huomioidaan. Mm. lomitus- ja maatilapalvelut, maaseudun kehittämispalvelut ja eläinlääkintähuollon palvelut toimivat samojen asiakkaiden parissa.

Palvelut sisältävät pääsääntöisesti merkittävää julkisen vallan käyttöä. Poikkeuksena tästä ovat osin lomituspalvelut ja eläinlääkintähuollon praktiikkaeläinlääkärin palvelut sekä yleisesti koulutus-, neuvonta-, ja tukipalvelut. Ostopalveluja voidaan käyttää niin lomituksessa kuin ympäristöterveydenhuollossakin (erityisesti lemmikkieläinpäivystys). Ulkoistettavia asioita voisivat olla myös kalatalousmaksujen toteuttamissuunnitelmien laadinta, mitä jossain määrin jo nyt tapahtuu.

Maku II lakipakettiin sisältyy hallituksen esitys laiksi maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa. Laki koskee EU:n maataloustukirahastosta ja maaseudun kehittämissuunnitelmasta rahoitettavia menoja sekä yhdenmennyksen hallinto- ja valvontajärjestelmään liittyviä tukijärjestelmiä. Laissa säädetään maakunnille delegoitujen maksajavirastotehtävien hoidon järjestämisestä. Nämä tehtävät ovat selkeitä viranomaistehtäviä eikä niitä esityksen mukaan voida siirtää maakunnan liikelaitokselle.

Palveluiden tuottamisessa on tärkeää myös hyödyntää maakuntien välistä yhteistyötä. Yhteistyötä on kuitenkin tehtävä asiakastarpeista käsin eikä rakentamalla kankeita hallinnollisia ratkaisuja.

Maakuntahallintoa rakennettaessa on varmistettava, ettei luoda toiminnallisia yksiköitä, joiden toimialoihin liittyy intressiristiriita. Esimerkiksi vesirakentamisen edistämisen ja vesistöjen säännöstelyn sekä yleisen kalatalousedun valvonnan kytkeminen organisatorisesti yhteen vaarantaisi kansalaisten oikeutetut odotukset viranomaisten toiminnasta. Vesistöihin vaikuttavissa rakentamishankkeissa (säännöstelypadot, voimalaitokset) rakentamisen ja kalatalouden intressit ovat usein vastakkaiset. Kalatalousedun valvonnan on oltava riippumatonta vesirakentamisen edistämisestä.

Maaseudun kehittäminen kytketään osaksi elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämistä. Uudistus mahdollistaa sen, että asiakkaille voidaan tarjota kokonaisvaltaisempia palveluja. Asiantuntijuuksia voidaan hyödyntää nykyistä paremmin ja vähentää lausuntokierroksia rahoitushakemusten käsittelyssä. Työn kuva muuttuu räätälöidymmäksi asiakkaan tarpeiden pohjalta.

Palveluiden järjestäminen ja tuottaminen on kuvattu tarkemmin alatyöryhmien raporteissa.

TALOUS

Palvelukokonaisuuksissa kustannuksia muodostuu toimintamenoista, henkilöstökuiluista, toimitilakuluista, tarvikkeiden ja laitteiden hankinnasta, työvaatteista, ICT-kuluista ja matkakustannuksista. Osa edellä mainituista menoista syntyy ostopalveluiden hankintana. Lomituspalveluissa kustannuksia syntyy myös itse järjestetyn lomituksen korvauksista.

Lisäksi syntyy kustannuksia koulutuksista ja kokouksista, erilaisten palvelujen (esim. vaikuttavuusarvioinnit, valvontapalvelut) sekä tiedon hankinnasta.

Asiakasmaksuja saadaan mm. luomu- ja kasvintarkastusmaksuina sekä erilaisina valvonta-, lupa- ja palkkionmaksuina. Vahinkotarkastukset ja -lausunnot voisivat olla myös maksullisia.

Maaseudun kehittämisessä ei ole tunnistettavissa asiakasmaksuluonteisia tulovirtoja.

Talouden pelivaraa voisi syntyä toimialojen/palvelukokonaisuuksien yhdyspintojen tarkastelulla sekä yhdistämällä toimintoja tarkoituksenmukaisesti samaan toimintayksikköön. Yhdistämisellä poistettaisiin päällekkäisiä toimintoja ja parannettaisiin tiedonkulkua. Lisäksi tehtäisiin yhteistyösopimuksia yli maakuntarajojen.

Toimivat ja tehokkaat tietojärjestelmät tuovat tehokkuutta työhön. Merkitystä on myös henkilöstöllä; kun se on osaava, hyvinvoiva, motivoitunut ja vakinainen, tuottavuuskin paranee.

Asiakasmaksujen korottaminen tai maksuperusteiden muuttaminen niissä palveluissa, joissa on maksullista toimintaa, voi tuoda pelivaraa. Maksut perustuvat yleensä lainsäädäntöön.

Lainsäädännön ja ohjeistuksen selkeys ja pysyvyys vaikuttaa myös työmäärään.

Osa lomittajista voi siirtyä itsenäiseksi lomituspalveluyrittäjäksi. Myös eläinlääkäripalveluita voidaan siirtää yksityissektorille. Yksityistämisessä on kuitenkin vaarana kustannusten nousu asiakkaille.

Maaseutuasiantuntijatyöryhmä jättää raportin hyödynnettäväksi maakuntauudistuksen jatkovalmistelussa.